

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2017/2018**

HISTORIA

POZIOM ROZSZERZONY

FORMUŁA OD 2015

(„NOWA MATURA”)

ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ

ARKUSZ MHI-R1

MAJ 2018

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...].	I. Starożytność. 1. Cywilizacje Bliskiego i Dalekiego Wschodu. Zdający: 3) rozpoznaje cechy charakterystyczne najważniejszych osiągnięć kulturowych cywilizacji bliskowschodnich [...]. 2. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnej Grecji. Zdający: 3) rozpoznaje dokonania kulturowe Greków w dziedzinie architektury, rzeźby, teatru, literatury, filozofii, nauki i identyfikuje je z ich twórcami.

Schemat punktowania

1 p. – za wszystkie trzy prawidłowe odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowe odpowiedzi

1 – F

2 – F

3 – P

Zadanie 2.1. (0–1)

II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...]. III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].	I. Starożytność. 3. Ekspansja w świecie greckim i rzymskim. Zdający: 2) charakteryzuje wojny grecko-perskie i ekspansję Aleksandra Wielkiego.
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Nie

Przykładowe uzasadnienie:

Tekst jest charakterystyką Aleksandra Wielkiego / Macedońskiego, natomiast mapa nie przedstawia państwa, które powstało wskutek jego podbojów. Świadczy o tym m.in. brak Egiptu, Macedonii i Tracji (Grecji) w granicach tego państwa. Mapa przedstawia państwo perskie za czasów Cyrusa Wielkiego.

Zadanie 2.2. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje [...] wydarzenia z historii powszechnej [...]; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależność pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p>	<p>I. Starożytność. 3. Ekspansja w świecie greckim i rzymskim. Zdający: 2) charakteryzuje [...] ekspansję Aleksandra Wielkiego. 3) charakteryzuje ekspansję rzymską [...].</p>
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

B

Zadanie 3.1. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależność pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p>	<p>I. Starożytność. 4. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne w Rzymie republikańskim i w cesarstwie rzymskim.</p>
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za rozpoznanie polityka i uzasadnienie zawierające dwa argumenty.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Polityk: Juliusz Cezar

Przykładowe argumenty:

- dyktatura na 10 lat (dłużej niż 6 miesięcy);
- dożywotnia dyktatura;
- kolejne konsulaty sprawował bez wymaganej dziesięcioletniej przerwy;
- sprawowanie konsulatu samodzielnie.

Zadanie 3.2. (0–1)

II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależność pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	I. Starożytność. 4. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Zdający: 1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne w Rzymie republikańskim i w cesarstwie rzymskim.
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za wszystkie trzy prawidłowe odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowe odpowiedzi

1 – F

2 – F

3 – P

Zadanie 4. (0–1)

I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje [...] wydarzenia z historii powszechnej [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...].	II. Średniowiecze. 1. Bizancjum i Zachód a świat islamu. Zdający: 1) charakteryzuje kręgi kulturowe: łaciński, bizantyjski i arabski.
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie, właściwą nazwę religii i wiek, w którym się narodziła.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: A

Nazwa: islam / mahometanizm

Wiek: VII

Zadanie 5.1. (0–1)

II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...].	I. Średniowiecze. 2. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający: 1) opisuje zasięg terytorialny, organizację władzy, gospodarkę i kulturę państwa Franków.
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe wskazanie trzech władców.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Fragment 1. – Pepin Mały / Krótki

Fragment 2. – Karol Młot / Martel

Fragment 3. – Karol Wielki

Zadanie 5.2. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p>I. Średniowiecze. 2. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający: 1) opisuje zasięg terytorialny, organizację władzy, gospodarkę i kulturę państwa Franków.</p>
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie z odwołaniem do faktografii.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Wynikało to z dokonanego w 843 r. w Verdun podziału państwa Franków na trzy części: każdy z braci zatrzymał tytuł króla Franków.

Zadanie 6. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego [...].</p>	<p>II. Średniowiecze. 4. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Zdający: 4) rozpoznaje tendencje centralistyczne i decentralistyczne w życiu politycznym państwa polskiego w XI–XII w.</p>
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź Rozstrzygnięcie: TakPrzykładowe uzasadnienie:

Zaprezentowaną w źródle monetę wybijał Sieciech, który nie był władcą, tylko palatynem (wojewodą). Świadczyć to może o osłabieniu władzy monarszej w czasach panowania Władysława Hermana, gdyż bicie monety było wówczas monopolem panującego.

Zadanie 7.1. (0–1)

II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	II. Średniowiecze. 3. Europa w okresie krucjat. Zdający: 2) charakteryzuje polityczne, społeczno-gospodarcze i religijne uwarunkowania oraz ocenia skutki wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej [...].
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Nie

Przykładowe uzasadnienie:

Tekst dotyczy zdobycia Konstantynopola przez krzyżowców (IV krucjata) natomiast plan przedstawia bitwę o Jerozolimę z okresu I krucjaty (1099), świadczą o tym m.in. nazwy obiektów umieszczone na planie oraz nazwiska przywódców.

Zadanie 7.2. (0–1)

I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	II. Średniowiecze. 3. Europa w okresie krucjat. Zdający: 2) charakteryzuje polityczne, społeczno-gospodarcze i religijne uwarunkowania oraz ocenia skutki wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej [...].
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

B

Zadanie 8. (0–1)

II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].	III. Dzieje nowożytne. 2. Europa w XVI–XVII w. Zdający: 9) opisuje przemiany w kulturze europejskiej w XVII w. i rozpoznaje główne dokonania epoki baroku.
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie z uzasadnieniem zawierającym nazwę i jedną widoczną na fotografii cechę stylu.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź Rozstrzygnięcie: BPrzykładowe uzasadnienie:

Tekst traktuje o sztuce i architekturze barokowej, która w okresie potrydenckim miała oddziaływać na tłumy i „przyciągać” do Kościoła katolickiego. Spośród dwóch zaprezentowanych na fotografiach fasad typową dla **baroku** jest fasada oznaczona litera B, o czym świadczą m.in. dynamika fasady, faliste linie, charakterystyczne gzymsy i pilastry.

Zadanie 9.1. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu badawczego [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 3. Rzeczpospolita w okresie renesansu i demokracji szlacheckiej. Zdający: 1) opisuje i wyjaśnia funkcjonowanie najważniejszych instytucji życia politycznego w XVI-wiecznej Polsce, w tym sejmików, sejmu, senatu i sejmu elekcyjnego [...]; 2) ocenia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych [...].</p>
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź Rozstrzygnięcie: TakPrzykładowe uzasadnienie:

Źródło 1. przedstawia okoliczności poprzedzające pierwszą wolną elekcję, o czym świadczy dopiero wypracowywana procedura postępowania, natomiast w źródle 2. zostali wymienieni kandydaci, którzy ubiegali się o tron polski podczas pierwszej wolnej elekcji, np. brat króla Francji.

Zadanie 9.2. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 3. Rzeczpospolita w okresie renesansu i demokracji szlacheckiej. Zdający: 1) opisuje i wyjaśnia funkcjonowanie najważniejszych instytucji życia politycznego w XVI-wiecznej Polsce, w tym sejmików, sejmu, senatu i sejmu elekcyjnego [...].</p>
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie.

0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Elekcja *viritim* (mąż w męża), była koncepcją wyboru króla przez ogół szlachty, a nie tylko przez przedstawicieli stanu szlacheckiego, np. posłów. Według tej koncepcji każdy szlachcic miał prawo wziąć udział w takiej elekcji.

Zadanie 9.3. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory. Zdający: 3) charakteryzuje i ocenia dzieło Sejmu Wielkiego, odwołując się do tekstu Konstytucji 3 maja.</p>
--	---

Schemat punktowania

- 1 p. – za podanie prawidłowej nazwy.
0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Konstytucja 3 maja / Ustawa Rządowa z dnia 3 maja 1791 roku

Zadanie 10.1. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 4. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVII w. Ustrój, społeczeństwo i kultura. Zdający: 1) opisuje zmiany terytorium Rzeczypospolitej w XVII w.; 2) opisuje główne etapy konfliktów politycznych i militarnych Rzeczypospolitej ze Szwecją, państwem moskiewskim/Rosją i Turcją w XVII w.</p>
---	--

Schemat punktowania

- 1 p. – za wszystkie trzy prawidłowe odpowiedzi.
0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowe odpowiedzi

- 1 – P
2 – F
3 – F

Zadanie 10.2. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 4. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVII w. Ustrój, społeczeństwo i kultura. Zdający: 2) opisuje główne etapy konfliktów [...] militarnych Rzeczypospolitej ze Szwecją, państwem moskiewskim/Rosją i Turcją w XVII w.</p>
--	--

Schemat punktowania

- 1 p. – za wszystkie trzy prawidłowe odpowiedzi.
0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowe odpowiedzi

- 1 – Kłuszyn
- 2 – Kircholm / Chocim
- 3 – Wiedeń / Chocim

Zadanie 11. (0–2)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p>	<p>III. Dzieje nowożytne. 6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory. Zdający: 2) charakteryzuje działania zmierzające do naprawy Rzeczypospolitej i walkę zbrojną o utrzymanie niepodległości w drugiej połowie XVIII w.</p>
--	---

Schemat punktowania

- 2 p. – za prawidłowe wyjaśnienie okoliczności i celu.
- 1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie okoliczności lub celu.
- 0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Okoliczności:

Trwała insurekcja kościuszkowska / powstanie kościuszkowskie.

Cel:

Zachęcenie chłopów do udziału w powstaniu. / Zalegalizowanie uczestnictwa chłopów w powstaniu. / Ochronienie chłopów przed karami ze strony panów za udział w powstaniu.

Zadanie 12.1. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p>	<p>IV. Wiek XIX 1. Europa napoleońska. Zdający: 1) opisuje kierunki i etapy podbojów Napoleona; charakteryzuje napoleońską ideę imperium.</p>
--	---

Schemat punktowania

- 1 p. – za podanie prawidłowej nazwy.
- 0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

pokój (traktat) w Tylży / utworzenie Księstwa Warszawskiego

Zadanie 12.2. (0–2)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...]; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; [...] integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>IV. Wiek XIX</p> <p>1. Europa napoleońska. Zdający: 1) opisuje kierunki i etapy podbojów Napoleona; charakteryzuje napoleońską ideę imperium. 2) wyjaśnia źródła sukcesów i porażek Napoleona w polityce wewnętrznej i zagranicznej.</p>
---	---

Schemat punktowania

- 2 p. – za prawidłowe wyjaśnienie z odwołaniem do elementów graficznych i napisów.
1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie z odwołaniem do elementów graficznych lub napisów.
0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Odpowiedź powinna zawierać elementy:

a) wyjaśnienie powodów nawiązania do średniowiecza. Np.: w symbolice medalu nawiązano do wydarzenia ze średniowiecza (zjazd gnieźnieński), aby zwrócić uwagę na analogię sojuszu cesarsko-polskiego.

Świadczą o tym:

b) odwołanie się do napisów (stare piękno przywrócone, Otton III i Bolesław, rok 1000; Napoleon i Fryderyk August, rok 1807);

c) odwołanie się do elementów graficznych (tron, insygnia koronacyjne).

Zadanie 13.1. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p>	<p>IV. Wiek XIX.</p> <p>4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej. Zdający: 2) rozpoznaje działania społeczeństwa sprzyjające rozwojowi tożsamości narodowej; 3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki powstań narodowych.</p>
---	---

Schemat punktowania

- 1 p. – za podanie prawidłowej nazwy.
0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

powstanie listopadowe / sejm powstańczy / detronizacja cara Mikołaja I

Zadanie 13.2. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego.</p>	<p>IV. Wiek XIX. 4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej. Zdający: 2) rozpoznaje działania społeczeństwa sprzyjające rozwojowi tożsamości narodowej; 3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki powstań narodowych.</p>
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: A

Przykładowe uzasadnienie:

Do źródła 1. nawiązuje herb – „Orzeł” symbol Polski i „Pogoń” symbol Litwy – połączone koroną. Nie ma tu dwugłowego orła Romanowów zgodnie z decyzją ze źródła 1., gdyż dokonano detronizacji cara Mikołaja I i przestał on być władcą Królestwa Polskiego.

Zadanie 14. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; [...] ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego [...].</p>	<p>IV. Wiek XIX. 4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej. Zdający: 3) wyjaśnia przyczyny, przebieg i skutki powstań narodowych. 6. Europa i świat w XIX w. Zdający: 1) charakteryzuje kierunki przemian społecznych i politycznych [...] w Stanach Zjednoczonych.</p>
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za podanie dwóch prawidłowych nazw.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

- powstanie styczniowe
- wojna secesyjna / wojna domowa w USA

Zadanie 15. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego.</p>	<p>IV. Wiek XIX</p> <p>6. Europa i świat w XIX w.</p> <p>Zdający: 5) charakteryzuje czynniki sprzyjające rozwojowi badań naukowych; rozpoznaje największe osiągnięcia nauki i techniki XIX w.</p>
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową odpowiedź wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Odpowiedź: A

Przykładowe uzasadnienie:

Wynalazł szczepionkę przeciwko **wściekliźnie** – na rysunku widzimy mężczyznę trzymającego strzykawkę nad wściekłym psem. Mężczyzna ma anielskie skrzydła, co można interpretować jako symbol szczególnego posłannictwa, opiekuńczości.

Zadanie 16. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>IV. Wiek XIX.</p> <p>3. Ideologie XIX w.</p> <p>Zdający: 1) charakteryzuje i porównuje ideologie: konserwatyzm, liberalizm, nacjonalizm, socjalizm utopijny, marksizm i anarchizm.</p>
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową odpowiedź wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Odpowiedź: D

Przykładowe uzasadnienie:

W tekście została poddana krytyce idea walki klas, która jest charakterystycznym elementem ideologii marksistowskiej.

Zadanie 17. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>V. Wiek XX</p> <p>1. I wojna światowa i rewolucje w Rosji. Zdający: 1) wyjaśnia genezę I wojny światowej i opisuje charakter działań wojennych.</p>
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową odpowiedź wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Nazwa: ententa / trójporozumienie

Przykładowe uzasadnienie:

Ilustracja przedstawia personifikacje trzech państw-stron trójporozumienia. Są to:

Francja – czapka frygijska, serce (aluzja do sojuszu brytyjsko-francuskiego);

Rosja – krzyż prawosławny, tarcza z orłem rosyjskim;

Wielka Brytania – kotwica symbolizująca potęgę morską.

Zadanie 18. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia [...] z dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p>	<p>IV. Wiek XX.</p> <p>4. Odbudowa niepodległości i życie polityczne II Rzeczypospolitej. Zdający: 1) opisuje proces kształtowania się terytorium II Rzeczypospolitej, w tym powstanie wielkopolskie i powstania śląskie oraz plebiscyty, a także wojnę polsko-bolszewicką.</p>
--	---

Schemat punktowania

1 p. – za podanie prawidłowej nazwy oraz roku wydarzenia.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Nazwa: bitwa warszawska / cud nad Wisłą / wojna polsko-bolszewicka (radziecka, sowiecka)

Rok: 1920

Zadanie 19. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p>	<p>V. Wiek XX. 3. Europa i świat między wojnami. Społeczeństwo, gospodarka, kultura. Zdający: 2) charakteryzuje życie gospodarcze okresu międzywojennego i wyjaśnia mechanizm wielkiego kryzysu gospodarczego oraz porównuje sposoby przezwyciężania jego skutków w Stanach Zjednoczonych i w Europie. 5. II Rzeczpospolita. Społeczeństwo, gospodarka, kultura. Zdający: 1) charakteryzuje i ocenia dorobek gospodarczy II Rzeczypospolitej.</p>
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za wszystkie trzy prawidłowe odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowe odpowiedzi

1 – P

2 – F

3 – F

Zadanie 20. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia [...] z dziejów ojczyźnych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p>	<p>V. Wiek XX. 4. Odbudowa niepodległości i życie polityczne II Rzeczypospolitej. Zdający: 2) rozpoznaje charakterystyczne cechy ustroju II Rzeczypospolitej w oparciu o konstytucje z 1921 i 1935 r.</p>
---	---

Schemat punktowania

1 p. – za wszystkie trzy elementy odpowiedzi.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: fragment 3

Nazwa: konstytucja kwietniowa

Rok: 1935

Zadanie 21. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p>	<p>V. Wiek XX. 3. Europa i świat między wojnami. Społeczeństwo, gospodarka, kultura. Zdający: 3) rozpoznaje dorobek kulturowy okresu międzywojennego.</p>
---	---

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłową odpowiedź.
0 p. – za odpowiedź błędną lub za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

C

Zadanie 22.(0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p>	<p>V. Wiek XX. 8. Okupacja niemiecka i radziecka na ziemiach polskich. Zdający: 1) opisuje [...] następstwa wojny obronnej Polski w 1939 r.; 3) wskazuje podobieństwa i różnice w polityce obu okupantów wobec narodu polskiego.</p>
---	--

Schemat punktowania

- 1 p. – za wszystkie trzy prawidłowe odpowiedzi.
0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowe odpowiedzi

- 1 – D
2 – B
3 – A

Zadanie 23. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny. III. Tworzenie narracji historycznej.</p>	<p>V. Wiek XX. 6. Europa i świat podczas II wojny światowej. Zdający: 3) charakteryzuje uwarunkowania militarne i polityczne konferencji Wielkiej Trójki oraz ich ustalenia.</p>
---	--

Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; [...] integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.	<i>Poziom podstawowy</i> 9. Sprawa polska w czasie II wojny światowej. Zdający: 3) ocenia politykę mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z odwołaniem do obu źródeł.

0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Tak

Przykładowe uzasadnienia:

- W źródle 1. jest mowa o tym, że nie będą realizowane żadne zmiany terytorialne bez zgody państw zainteresowanych, a w źródle 2. podano, że granica wschodnia państwa polskiego ma być przesunięta na linię Curzona (o czym zdecydowano bez udziału władz polskich).
- W źródle 1. pada stwierdzenie, że wszystkie narody będą miały prawo swobodnego wyboru formy rządów, a w źródle 2. jest mowa o decyzji dotyczącej powołania Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej, decyzji podjętej bez udziału władz RP na uchodźstwie.

Zadanie 24. (0–2)

I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...]; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...]. II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...].	V. Wiek XX. 9. Europa i świat w okresie rywalizacji ZSRR i Stanów Zjednoczonych. Zdający: 3) wyjaśnia genezę zimnej wojny i rozpoznaje jej przejawy w stosunkach pomiędzy ZSRR a Stanami Zjednoczonymi; 4) charakteryzuje problem niemiecki po II wojnie światowej; 8) charakteryzuje przyczyny i skutki przełomowych konfliktów zimnej wojny: wojny koreańskiej, kryzysu kubańskiego, wojny w Wietnamie [...]; 9) wyjaśnia źródła i rozwój konfliktu arabsko-izraelskiego po II wojnie światowej.
---	--

Schemat punktowania

2 p. – za podanie pięciu prawidłowych nazw.

1 p. – za podanie trzech lub czterech prawidłowych nazw.

0 p. – za odpowiedzi błędne lub za brak odpowiedzi.

Prawidłowe odpowiedzi

Opis 1.– kryzys kubański / kryzys karaibski

Opis 2.– pierwszy kryzys berliński / blokada Berlina

Opis 3.– wojna w Wietnamie / konflikt wietnamski / druga wojna w Indochinach

Opis 4. – wojna w Korei / konflikt koreański

Opis 5. – wojna sześciodniowa / wojna siedmiodniowa / wojna czerwcowa / trzecia wojna arabsko-izraelska

Zadanie 25.1. (0–1)

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia [...] z dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach [...].</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok [...].</p>	<p>V. Wiek XX. 16. Polska w latach 1980–1989. Zdający: 2) charakteryzuje państwo i społeczeństwo w czasie stanu wojennego oraz ocenia społeczno-gospodarcze i polityczne skutki stanu wojennego.</p>
--	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową odpowiedź wraz z uzasadnieniem zawierającym odwołanie do obu źródeł.
0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Odpowiedź: D

Przykładowe uzasadnienie:

W źródle 1. wspomniano „żony z Wujka” w czarnych sukienkach – chodzi tu o poległych, górników tej kopalni, ofiary stanu wojennego. W źródle 2. ukazano telewizję przekazującą informacje podawane przez WRONE (Wojskową Radę Ocalenia Narodowego), działającą od wprowadzenia stanu wojennego.

Zadanie 25.2. (0–1)

<p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego [...].</p> <p>II. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu [...] problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego.</p>	<p>V. Wiek XX. 16. Polska w latach 1980–1989. Zdający: 2) charakteryzuje państwo i społeczeństwo w czasie stanu wojennego oraz ocenia społeczno-gospodarcze i polityczne skutki stanu wojennego.</p>
---	--

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie z odwołaniem do obu źródeł.
0 p. – za odpowiedź niepełną lub błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Stosunek negatywny. W źródle 1. dziennikarze w Dzienniku TV „opluwają” strajkujących; kłamiąc, zrzucają na nich odpowiedzialność za zajścia. W źródle 2. ukazano telewizję całkowicie oddaną reżimowi, gdyż przekazuje (kracze) tylko informacje podawane przez WRONE (Wojskową Radę Ocalenia Narodowego).

Zadanie 26. (0–12)

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględniał również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność informacji podanych przez zdającego w wypracowaniu. Zamieszczenie informacji niezwiązanych z tematem i błędy merytoryczne wpływają na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu to wypracowanie oceniane jest na 0 punktów.

Temat 1. Porównaj i oceń wpływ warunków naturalnych na rozwój cywilizacji starożytnego Bliskiego Wschodu oraz Grecji. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej [...] dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>I. Starożytność. 1. Cywilizacje Bliskiego i Dalekiego Wschodu. Zdający: 1) charakteryzuje uwarunkowania geograficzne rozwoju cywilizacji na Bliskim [...] Wschodzie. 2. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnej Grecji. Zdający: 1) charakteryzuje geograficzne uwarunkowania cywilizacji greckiej.</p>

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty, (wpływ warunków naturalnych na religię, kulturę, ustrój polityczny – poleis, monarchie despotyczne); • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji; • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe; • trafnie i w pełni wykorzystał materiał źródłowy; • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
-------------------------	---

Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ warunków naturalnych na życie polityczne – powstanie państw); przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym; podjął próbę formułowania wniosków; w większości wykorzystał materiał źródłowy; podjął próbę oceny.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. budowa systemu irygacyjnego, rozwój żeglugi i handlu); podjął próbę uporządkowania podanej faktografii; podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych (np. wpływ warunków naturalnych na życie społeczno-gospodarcze); podjął próbę wykorzystania załączonych materiałów źródłowych i przywołania ich w tekście pracy; podjął próbę porównania.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu; podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. wylewy rzek, górzyste ukształtowanie Grecji); poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni; nieudolnie wykorzystał źródła.

Uwaga: Zdający wykorzystuje informacje pochodzące ze źródeł dołączonych do arkusza, powołuje się na informacje/dane występujące w konkretnym źródle, powołuje się na autora źródła.

Temat 2. Średniowiecze było epoką niespotykanej ani przedtem, ani później jedności kulturalnej. Ustosunkuj się do powyższej tezy, charakteryzując dorobek tej epoki w zakresie piśmiennictwa, filozofii, architektury i sztuki (z uwzględnieniem kultury polskiego średniowiecza).

I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.	II. Średniowiecze. 1. Bizancjum i Zachód a świat islamu. Zdający: 1) charakteryzuje kręgi kulturowe: łańciński, bizantyjski i arabski; 3) wyjaśnia wpływ cywilizacji islamskiej na cywilizację łańcińską i bizantyjską.
III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz	2. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający: 1) opisuje [...] kulturę państwa Franków; 2) charakteryzuje i porównuje ideę cesarstwa karolińskiego z ideą cesarstwa Ottonów. 8. Kultura średniowiecza. Zdający:

integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.	1) wyjaśnia uniwersalny charakter kultury średniowiecznej; 2) ocenia znaczenie włączenia ziem polskich do cywilizacyjnego kręgu świata zachodniego (łacińskiego); 3) identyfikuje dokonania kultury okresu średniowiecza w zakresie piśmiennictwa, prawa, filozofii, architektury i sztuki, z uwzględnieniem kultury polskiego średniowiecza.
---	---

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty; • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji; • ustosunkował się do tezy zawartej w temacie i w pełni scharakteryzował dorobek kultury średniowiecza w zakresie piśmiennictwa, filozofii, architektury i sztuki (z podaniem przykładów europejskich i polskich); • sformułował trafne wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ Kościoła na kulturę); • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym; • ustosunkował się do tezy zawartej w temacie i w większości scharakteryzował dorobek kultury średniowiecza w zakresie piśmiennictwa, filozofii, architektury i sztuki (z uwzględnieniem dorobku polskiego średniowiecza).
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu; • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii; • podjął próbę charakterystyki dorobku kultury średniowiecza w zakresie piśmiennictwa i filozofii (rola łaciny) lub architektury i sztuki (styl romański i gotycki); • podjął próbę ustosunkowania się do tezy zawartej w temacie.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. uniwersalizm); • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Temat 3. Własna niemoc czy obca przemoc? Rozstrzygnij, jakie przyczyny – wewnętrzne czy zewnętrzne – miały decydujący wpływ na upadek Rzeczypospolitej w końcu XVIII wieku. Odpowiedź uzasadnij.

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>III. Dzieje nowożytne 6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory. Zdający: 1) charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej i wskazuje przejawy osłabienia suwerenności państwa polskiego; 2) charakteryzuje działania zmierzające do naprawy Rzeczypospolitej i walkę zbrojną o utrzymanie niepodległości w drugiej połowie XVIII w.; 3) charakteryzuje i ocenia dzieło Sejmu Wielkiego, odwołując się do tekstu Konstytucji 3 maja; 4) opisuje i wyjaśnia uwarunkowania wewnętrzne i międzynarodowe kolejnych rozbiórów Polski, a także analizuje zmiany granic; 5) prezentuje oceny polskiej historiografii dotyczące rozbiórów, panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego i przyczyn upadku Rzeczypospolitej; 7) synchronizuje najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski w XVIII w. z wydarzeniami w Europie i w Stanach Zjednoczonych.</p>
---	---

Kryteria oceniania

<p>Poziom IV (9–12 pkt)</p>	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty, (polityczne, militarne, społeczno-gospodarcze, kulturowe); • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji; • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ ideologii oświecenia na reformy w Rzeczypospolitej); • zajął stanowisko wobec problemu zawartego w temacie i w pełni je uzasadnił; • sformułował trafne wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
---------------------------------	--

Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii (np. prawa kardynalne); w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. reakcje na I rozbiór); przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym; podjął próbę formułowania wniosków dotyczących wpływu sytuacji międzynarodowej na wydarzenia w Polsce; zajął stanowisko wobec problemu zawartego w temacie i częściowo je uzasadnił.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. konfederacja targowicka, okoliczności elekcji Stanisława Augusta Poniatowskiego); podjął próbę uporządkowania podanej faktografii; podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych (np. wpływ wad ustrojowych na pozycję międzynarodową Rzeczypospolitej w XVIII w.); podjął próbę zajęcia stanowiska wobec problemu zawartego w temacie i jego uzasadnienia.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. rozbiory, Sejm Wielki); poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Temat 4. Polacy wobec groźby wynarodowienia. Scharakteryzuj politykę Niemiec i Rosji wobec Polaków po upadku powstania styczniowego i oceń jej skuteczność. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe.

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczyźstych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna. Zdający analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego; rozpoznaje rodzaje źródeł; ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego; dostrzega wielość perspektyw badawczych oraz wielorakie interpretacje historii i ich przyczyny.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym;</p>	<p>IV. Wiek XIX.</p> <p>4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej. Zdający: 1) charakteryzuje i porównuje cele oraz metody polityki zaborców wobec społeczeństwa polskiego w okresie niewoli narodowej; 2) rozpoznaje działania społeczeństwa sprzyjające rozwojowi tożsamości narodowej; 6) ocenia dorobek kultury polskiej XIX w. i jej wpływ na kształtowanie się tożsamości narodowej Polaków.</p> <p>5. Społeczeństwo polskie w okresie zaborów w XIX w. Zdający: 3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki emigracji w XIX w. oraz ocenia aktywność</p>
--	---

dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.	polityczną, militarną i kulturalną Polaków w Europie; 5) charakteryzuje wydarzenia rewolucyjne 1905–1907.
---	--

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (międzynarodowy, społeczno-gospodarczy, kulturowy); • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji; • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe; • trafnie i w pełni wykorzystał materiał źródłowy; • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii (Kulturkampf, likwidacja polskich instytucji w Królestwie Polskim); • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. reakcje Polaków na politykę zaborców); • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym, • podjął próbę formułowania wniosków, • w większości wykorzystał materiał źródłowy; • podjął próbę oceny.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. protest Drzymały, wprowadzenia języka rosyjskiego do szkół); • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii; • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych (np. wpływ klęski powstania styczniowego na sytuację Polaków pod zaborami); • podjął próbę wykorzystania załączonych materiałów źródłowych i przywołania ich w tekście pracy.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu; • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (rusyfikacja, germanizacja); • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni; • nieudolnie wykorzystał materiały źródłowe.

Uwaga: Zdający wykorzystuje informacje pochodzące ze źródeł dołączonych do arkusza, powołuje się na informacje/dane występujące w konkretnym źródle, powołuje się na autora źródła.

Temat 5. Od niepodległości do niepodległości. Porównaj międzynarodowe uwarunkowania odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 i 1989 roku.

<p>I. Chronologia historyczna. Zdający porządkuje i synchronizuje wydarzenia z historii powszechnej oraz dziejów ojczystych; dostrzega zmienność i dynamikę wydarzeń w dziejach, a także ciągłość procesów historycznych.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej. Zdający tworzy narrację historyczną w ujęciu przekrojowym lub problemowym; dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego; dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje pozyskane informacje z różnych źródeł wiedzy.</p>	<p>V. Wiek XX</p> <p>1. I wojna światowa i rewolucje w Rosji. Zdający: 3) wyjaśnia wpływ wydarzeń rewolucyjnych w Rosji na przebieg I wojny światowej; 4) opisuje zmiany na mapie politycznej Europy i świata po I wojnie światowej; 6) wyjaśnia zmiany zachodzące w polityce mocarstw wobec sprawy polskiej, w tym charakteryzuje stanowisko Rosji i Stanów Zjednoczonych.</p> <p>16. Polska w latach 1980–1989. Zdający: 3) opisuje przyczyny i skutki obrad „Okrągłego Stołu”.</p> <p>17. Narodziny III Rzeczypospolitej. Zdający: 1) wyjaśnia międzynarodowe [...] uwarunkowania procesu odbudowy demokratycznego państwa po 1989 r.</p>
---	--

Kryteria oceniania

<p>Poziom IV (9–12 pkt)</p>	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (np. przełomowe znaczenie 1918 i 1989 roku dla stosunków międzynarodowych); • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji; • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe; • sformułował trafne wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
<p>Poziom III (6–8 pkt)</p>	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ polityki USA na sprawę polską w 1918 i 1989 roku); • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym; • podjął próbę formułowania wniosków; • podjął próbę oceny.
<p>Poziom II (3–5 pkt)</p>	<p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. orędzie W. Wilsona, kryzys ZSRR w latach 80.); • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii; • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych (np. wpływ sytuacji wewnętrznej państw zaborczych na sprawę polską); • podjął próbę porównania.

Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: <ul style="list-style-type: none"> • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu; • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. zmiana układu sił po zakończeniu I wojny światowej); • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.
-----------------------	--